

JUSTITSMINISTERIET

Politikontoret

Dato: 4. maj 2016
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Anne Vibe Bengtzen
Sagsnr.: 2013-19203-0209
Dok.: 1951253

Samlenotat vedrørende de retsakter, hvor regeringen vil anmode Kommissionen om dansk tilknytning på mellemstatligt grundlag

Side:

- 3-17** Punkt 1: Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Unions Agentur for Retshåndhævelsessamarbejde (Europol) og om erstatning og ophævelse af Rådets afgørelse 2009/371/RIA, 2009/934/RIA, 2009/935/RIA, 2009/936/RIA og 2009/968/RIA
- *Anmodning om dansk tilknytning på mellemstatligt grundlag*
KOM (2013) 173 endelig
- 18-31** Punkt 2: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Unions Agentur for Strafferetligt Samarbejde (Eurojust)
- *Anmodning om dansk tilknytning på mellemstatligt grundlag*
KOM(2013) 535 endelig

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

32-41

Punkt 3:

Europa-Parlamentets og Rådets
Direktiv 2016/681 af 27. april
2016 om anvendelse af passagerli-
steoplysninger til at forebygge, op-
dage, efterforske og retsforfølge
terrorhandlinger og grov krimina-
litet (PNR)

- *Anmodning om dansk tilknytning på mellemstatligt grundlag*

Punkt 1: Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om *Den Europæiske Unions* Agentur for *Retshåndhævelses-*samarbejde (Europol) og om *erstatning* og *ophævelse* af *Rådets* afgørelse 2009/371/RIA, 2009/934/RIA, 2009/935/RIA, 2009/936/RIA og 2009/968/RIA

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2013) 173 endelig

1. Resumé

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget forventes vedtaget af Europa-Parlamentet på plenarmødet den 11. maj 2016. Forslaget viderefører dele af de nugældende regler for Europol, men samtidig lægges der op til en række nyskabelser. Hvis der opnås enighed om en mellemstatlig aftale må det forventes at have lovgivningsmæssige konsekvenser. Fra dansk side er man positivt indstillet over for den forordningstekst, som ventes vedtaget af Europa-Parlamentet. Det er regeringens opfattelse, at Danmark bør tilkendegive over for Kommissionen, at man fra dansk side ønsker at tilslutte sig forordningen på et mellemstatsligt grundlag med henblik på, at Danmark opnår den tættest mulige tilknytning til Europol.

2. Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2013)173 endelig af 27. marts 2013 fremsendt forslag om Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-agenturet for samarbejde og uddannelse inden for retshåndhævelse (Europol) samt om ophævelse af afgørelse 2009/371/RIA og 2005/681/RIA. Forslaget er oversendt til Rådet den 29. april 2013 i dansk sprogversion. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 88 og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet vedtog enstemmigt sin førstebehandlingsholdning på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 10. marts 2016.

Den Europæiske Politienhed (Europol) begyndte som et mellemstatsligt samarbejde i midten af 1990'erne. I 2009 blev Europol et EU-agentur. Europols rolle er at støtte de nationale retshåndhævende myndigheders indsats

og deres gensidige samarbejde om forebyggelse og bekæmpelse af grov kriminalitet og terrorisme. Europol virker til fremme af udvekslingen af oplysninger mellem medlemsstaternes retshåndhævende myndigheder og tilvejebringer kriminalistisk analyse til hjælp for de nationale politistyrker, når de skal foretage efterforskning på tværs af grænserne.

Kommissionen har som en del af baggrunden for det foreliggende forordningsforslag peget på, at det i TEUF artikel 88 bestemmes, at Europol skal reguleres ved forordning. Det bestemmes også, at der heri skal fastlægges de nærmere bestemmelser for Europa-Parlamentets kontrol af Europols aktiviteter sammen med de nationale parlamenter.

Kommissionen har endvidere peget på, at Det Europæiske Råd i Stockholm-programmet har opfordret Europol til at udvikle sig og "blive et knudepunkt for informationsudveksling mellem medlemsstaternes retshåndhævende myndigheder, en tjenesteudbyder og en platform for de retshåndhævende tjenester".

Kommissionen har endvidere henvist til meddelelsen "Strategien for EU's indre sikkerhed i praksis – Fem skridt hen imod et mere sikkert EU" (KOM(2010) 673 endelig), hvori Kommissionen har redegjort for centrale udfordringer, principper og retningslinjer i håndteringen af sikkerhedsproblemer i EU samt foreslået en række foranstaltninger mod de risici, som grov kriminalitet og terrorisme udgør for sikkerheden i EU.

Kommissionen har som baggrund for forslaget desuden anført, at man i løbet af det sidste årti i EU har set en stigning i den grove og organiserede kriminalitet, som er blevet et stadigt mere dynamisk og kompliceret fænomen. Globalisering i samfundet og erhvervslivet har skabt grobund for nye kriminalitetsformer og et mere varieret mønster i kriminaliteten, hvor kriminelle i høj grad bruger internettet som platform for kriminel aktivitet. Den grove kriminalitet påfører ofrene stadig mere alvorlig skade og medfører omfattende økonomiske tab. Samtidig genererer den et enormt udbytte, som øger de kriminelle netværks magt og berøver de offentlige myndigheder indtægter.

På den baggrund finder Kommissionen, at der er behov for et EU-agentur, der effektivt kan støtte samarbejde og vidensdeling mellem de retshåndhævende myndigheder. Kommissionens forslag til forordning indeholder derfor en retlig ramme for et nyt Europol, der efterfølger og erstatter det nuværende Europol.

Forslaget til forordningen er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), 3. del, afsnit V. Direktivet er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder således anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Forordningen er derfor ikke bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

3. Formål og indhold

3.1. Generelt

Kommissionen har med forslaget til en forordning for Europol lagt op til en gennemgribende omskrivning af retsgrundlaget for Europol. Indholdsmæssigt videreføres store dele af reglerne i den nugældende rådsafgørelse om Europol, dog i mange tilfælde omskrevet og lettere justeret. Samtidig lægges der op til en række ændringer, navnlig på fire hovedområder.

For det første styrkes den parlamentariske kontrol med Europol ved indførelse af en række beføjelser for *en Gruppe for Fælles Parlamentarisk Kontrol*. Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter *fastlægger i fællesskab strukturen for gruppen*.

For det andet styrkes Europol som knudepunkt for informationsudveksling mellem medlemsstaternes retshåndhævende myndigheder. Det sker navnlig ved, at medlemsstaternes forpligtelse til at levere oplysninger til Europol skærpes. Samtidig foreslås Europols software-arkitektur ændret, så det bliver lettere for Europol at forbinde og analysere data. En større åbenhed i systemerne modsvares af mere detaljerede regler for behandlingen af oplysninger og øget databeskyttelse.

For det tredje ændres og styrkes databeskyttelsesordningen for Europol. Blandt andet foreslås det, at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse bliver ekstern tilsynsmyndighed for Europol (EDPS).

For det fjerde foreslås en række ændringer i Europols ledelsesstruktur.

3.2. Europols målsætninger og opgaver

Det fremgår af forslaget, at der med forordningen oprettes et EU-agentur for samarbejde inden for retshåndhævelse (Europol). Det nye Europol erstatter og efterfølger det nuværende Europol.

Det nye Europols målsætning er ifølge forslaget todelt.

For det første skal Europol støtte og styrke medlemsstaternes kompetente myndigheders indsats for og deres indbyrdes samarbejde om at forebygge og bekæmpe grov kriminalitet, der berører flere medlemsstater, terrorisme og former for kriminalitet, der berører en fælles interesse, der er omfattet af en EU-politik. De kriminalitetsområder, som Europols kompetence omfatter, er oplistet i forslagets bilag 1. Det drejer sig eksempelvis om organiseret kriminalitet, narkotikahandel, hvidvask af penge, *menneskesmugling*, menneskehandel, manddrab, grov legemsbeskadigelse, IT-kriminalitet, *bestikelse*, *ulovlig* handel med våben og eksplosivstoffer, handel med dopingmidler samt miljøkriminalitet m.fl. Der er tilføjet enkelte nye kriminalitetsområder i forhold til det nuværende Europols kompetence, bl.a. seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse, herunder børnepornografi og *hvervning af børn til seksuelle formål*.

Omfattet af Europols målsætning er for det andet strafbare handlinger, der relaterer sig til de nævnte kriminalitetsformer, eksempelvis strafbare handlinger, der begås for at skaffe midler til at begå handlinger, der henhører under Europols kompetenceområde.

Målsætningerne svarer i alt væsentligt til Europols nuværende formål og kompetenceområde.

3.2.1. Europols opgaver

Europols opgaver som beskrevet i forslaget er til dels en videreførelse af det nuværende Europols opgaveportefølje. Beskrivelsen af opgaverne er dog i flere tilfælde omskrevet og justeret.

Navnlig videreføres den eksisterende opgaveportefølje i relation til indsamling, behandling, analyse og udveksling af oplysninger. Det gælder også støtte til medlemsstaternes efterforskninger samt udarbejdelse af trusselsvurderinger og strategiske og operationelle analyser.

Efter forordningsforslaget vil Europol også fortsat kunne foreslå oprettelse af fælles efterforskningshold og deltage i sådanne, ligesom Europol fortsat vil kunne anmode en medlemsstat om at indlede efterforskning af en forbrydelse omfattet af Europolis målsætninger. Blot er der foretaget mindre justeringer i opgavebeskrivelsen.

Forslaget lægger desuden op til en række nye opgaver for Europol.

Europol skal bl.a. samarbejde med EU-organer, der er oprettet med hjemmel i traktatens afsnit V (som bl.a. vedrører grænsekontrol, asyl og indvandring samt retligt samarbejde i straffesager) og Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF), navnlig ved at bidrage med efterretninger om kriminalitet og relevant analytisk bistand.

Endvidere skal Europol ifølge forslaget etablere specialiserede EU-ekspertisecentre vedrørende kriminalitetsområder inden for Europolis kompetence, navnlig Det Europæisk Center til Bekæmpelse af IT-kriminalitet.

Endelig lægges der med forslaget op til, at Europol skal have opgaver med at støtte efterforskning og operationelle foranstaltninger, der udføres i fællesskab mellem medlemsstaterne eller inden for rammerne af fælles efterforskningshold. Ligesom det er tilfældet i dag, vil det nye Europol ikke kunne anvende tvangsindgreb.

3.2.2. Medlemsstaternes samarbejde med Europol

Ifølge forslaget skal der, ligesom i dag, i hver medlemsstat være en national enhed, der skal være forbindelsesled mellem Europol og medlemsstaternes kompetente myndigheder. I Danmark varetages opgaven af Rigspolitiet.

Som noget nyt foreslås det desuden, at medlemsstaterne skal kunne give tilladelse til, at deres nationale kompetente myndigheder tager direkte kontakt til Europol. Endvidere skal medlemsstaterne sikre, at deres nationale finansielle efterretningsenheder har mulighed for at samarbejde med Europol via de nationale enheder.

Den nuværende ordning med nationale forbindelsesofficerer i Europol videreføres.

Herudover lægges der med forslaget op til et antal nye forpligtelser for medlemsstaterne.

Medlemsstaterne forpligtes således til at levere de oplysninger til Europol, som er nødvendige for, at Europol kan opfylde sine målsætninger. Dette omfatter at meddele Europol oplysninger vedrørende kriminalitetsområder, der anses for en prioritet for EU. Medlemsstaterne kan dog i visse helt specifikke tilfælde undlade at meddele Europol sådanne oplysninger, f.eks. hvis der herved vil være risiko for at skade nationale sikkerhedsinteresser. Europol skal årligt rapportere om de oplysninger, som medlemsstaterne således har leveret, til Europa-Parlamentet, Rådet, Kommissionen og de nationale parlamenter.

Endvidere skal medlemsstaterne ifølge forslaget sikre, at alle relevante kompetente myndigheder i medlemsstaterne effektivt kommunikerer og samarbejder med Europol.

Endelig skal medlemsstaterne øge bevidstheden om Europolis aktiviteter.

3.3. Europolis organisation

Det foreslås, at Europolis forvaltnings- og ledelsesstruktur, *ligesom i dag, skal bestå af en bestyrelse og en administrerende direktør. Efter forslaget kan forvaltnings- og ledelsesstrukturen dog om fornødent suppleres af andre rådgivende organer, som bestyrelsen opretter.*

3.3.1. Bestyrelsen

Bestyrelsen skal bestå af en repræsentant fra hver medlemsstat og en repræsentant fra Kommissionen. Der skal ved udnævnelsen af bestyrelsesmedlemmer tages højde for kendskab til samarbejde om retshåndhævelse. Hvert medlem skal have en suppleant. Medlemmerne skal udnævnes for 4 år ad gangen.

Bestyrelsen skal bl.a. vedtage årlige budgetter, flerårige og årlige arbejdsprogrammer samt en årlig aktivitetsrapport. Arbejdsprogrammerne skal sendes til Rådet, Kommissionen og Gruppen for Fælles Parlamentarisk Kontrol. Herudover skal bestyrelsen bl.a. etablere Europolis interne strukturer samt i øvrigt foretage en række dispositioner af betydning for Europolis organisation og drift, ligesom bestyrelsen kan opfordre Rådet til at foreslå Kommissionen at åbne forhandlingerne af en international aftale med et tredjeland.

3.3.2. Den administrerende direktør

Den administrerende direktør udnævnes af Rådet på baggrund af en kandidatliste udarbejdet af bestyrelsen og forestår ledelsen af Europol. Den administrerende direktør har ansvar for den løbende administration af Europol og for forberedelse og gennemførelse af en række af bestyrelsens beslutninger, herunder det flerårige og det årlige arbejdsprogram samt en række dispositioner af betydning for Europols drift.

Rådet kan anmode *den administrerende direktør* om at aflægge rapport om udførelsen af sit hverv.

3.4. Behandling af oplysninger

Der lægges med forslaget op til, at Europols softwarearkitektur skal laves om med henblik på at gøre det lettere og hurtigere for Europol at fastslå, om der er forbindelser mellem data, som agenturet allerede er i besiddelse af, og siden analysere dem.

Det nuværende Europol råder over det såkaldte Europol Informationssystem, hvori efterretninger inden for Europols kompetenceområde opsamles til brug for Europols arbejde og med henblik på generelt at stille dem til rådighed for medlemsstaternes efterforskning af grænseoverskridende kriminalitet. Herudover har Europol et antal adskilte, emneopdelte analysedatabaser, som medlemsstaterne kun har adgang til, når de er særligt berørt af eller involveret i vedkommende emne.

Når det gælder analysearbejdet, lægges der med forslaget op til i princippet én stor database, hvortil der som udgangspunkt er generel adgang for medlemsstaterne.

Som modstykke til den større åbenhed foreslås reglerne om behandling af oplysninger ændret i forhold til det nuværende retsgrundlag. I forslaget fastsættes der således detaljerede regler om, til hvilke formål forskellige typer af oplysninger kan behandles, samt om kilder, adgang til og brug af oplysninger. Samtidig styrkes databeskyttelsen, se nærmere herom i afsnit 3.6.

Ifølge forslaget kan Europol kun behandle oplysninger, der er meddelt agenturet af a) medlemsstaterne i henhold til deres nationale ret, af b) EU-organer, tredjelande og internationale organisationer eller af c) private parter og privatpersoner i overensstemmelse med de regler, der er fastsat i forordningsforslaget. Endvidere kan Europol hente og behandle offentligt tilgængelige oplysninger samt oplysninger fra forskellige nationale og internationale informationssystemer, når det er tilladt efter de regelsæt, der gælder for

disse informationssystemer.

Europol kan efter forslaget kun behandle oplysninger i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til agenturets målsætninger, og i forhold til personoplysninger kun til følgende fire formål: a) krydscheck med henblik på at finde en sammenhæng mellem oplysninger *om personer, som enten er dømt, mistænkt for at have begået eller deltaget i en strafbar handling samt om personer, der er rimelige grund til at antage vil begå en strafbar handling, som henhører under Europols kompetence*, b) strategiske eller tematiske analyser, c) operationelle analyser samt d) lette udvekslingen af oplysninger.

De kategorier af personoplysninger, der kan indsamles, og de kategorier af personer (såsom mistænkte, ofre, vidner osv.), hvis oplysninger kan indsamles, er i forslagets bilag 2 specificeret i forhold til hvert af de fire databehandlingsformål.

Dataleverandøren (såsom en medlemsstat eller et EU-organ) bestemmer til, hvilke(t) af de fire hjemlede databehandlingsformål oplysningerne kan behandles. Dataleverandøren kan fastsætte begrænsninger i adgangen til eller brugen af oplysningerne. Begrænsningerne kan kun fraviges efter dataleverandørens samtykke, eller når det er strengt nødvendigt for at afværge en overhængende trussel mod liv.

Medlemsstaterne har direkte adgang til oplysninger, som Europol opbevarer, når de er meddelt til brug for enten krydscheck eller strategiske og tematiske analyser. Medlemsstaterne har indirekte adgang baseret på et hit/no hit-system til oplysninger meddelt til brug for operationelle analyser i konkrete tilfælde. De tilknyttede person- eller sagsoplysninger udleveres kun efter en separat opfølgende anmodning. For Europols ansatte er adgangen til oplysninger baseret på et nødvendighedskriterium.

Det foreslås, at Eurojust (som navnlig har til opgave at fremme samarbejde om retsforfølgning af grov, grænseoverskridende kriminalitet) og Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF) skal *have indirekte adgang til Europols oplysninger for at kunne konstatere, om Europol har oplysninger om et givent søgeemne. Oplysningerne vil i givet fald alene kunne videregives i overensstemmelse med dataleverandørens bestemmelse om adgang, og kun i det omfang oplysningerne er nødvendige for udførelsen af Eurojusts eller OLAF's opgaver.*

3.5. Forholdet til partnere

Forslagets regler om forholdet til partnere viderefører i et vist omfang de

nugældende regler herom, men der er også lagt op til ændringer. Det gælder navnlig i forhold til procedurerne for indgåelse af samarbejdsaftaler med tredjelande og internationale organisationer, når aftalerne giver mulighed for udveksling af personoplysninger (såkaldte ”operationelle samarbejdsaftaler”).

Ifølge forslaget kan Europol have samarbejdsrelationer med EU-organer, myndigheder i tredjelande, internationale organisationer samt private parter.

Europol kan efter forslaget selv indgå såkaldte *samarbejdsordninger* (arbejdsaftaler) med tredjelande og internationale organisationer. Disse arbejdsaftaler må ikke tillade udveksling af personoplysninger og er ikke bindende for hverken EU eller medlemsstaterne.

Europol kan direkte videregive personoplysninger til EU-organer i det omfang, det er nødvendigt for, at Europol eller det EU-organ, der er modtageren, kan udføre deres opgaver, dog med forbehold for begrænsninger fastsat af dataleverandøren.

Med forslaget er der lagt op til, at Europols videregivelse af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer kræver særskilt hjemmel i enten a) en Kommissionsafgørelse om tilstrækkeligt databeskyttelsesniveau hos tredjelandet eller den internationale organisation, b) en aftale mellem EU og tredjelandet eller den internationale organisation, som er indgået i medfør af TEUF artikel 218, og som giver tilstrækkelige garantier med hensyn til bl.a. beskyttelse af fysiske personers grundlæggende rettigheder og friheder, eller c) en samarbejdsaftale mellem det nuværende Europol og partneren, som er indgået inden anvendelsesdatoen for den nye forordning, og som tillader udveksling af personoplysninger. Der foreslås dog nogle undtagelser fra hovedreglen, således at *den administrerende* direktør og bestyrelsen i særlige situationer under visse betingelser kan tillade videregivelse af personoplysninger til tredjelande eller internationale organisationer.

Efter de nugældende regler spiller Europol en mere central rolle ved indgåelsen af sådanne samarbejdsaftaler med tredjelande og internationale organisationer, idet Europol efter Rådets godkendelse forestår udvælgelsen af nye partnere og indgåelsen af aftalerne. Efter Lissabon-Traktaten er der imidlertid ikke længere mulighed for, at EU-agenturer selv kan forhandle internationale aftaler.

Europol kan efter forslaget behandle oplysninger fra private parter og privatpersoner, når de modtages gennem nærmere præciserede enheder i en medlemsstat eller hos en partner.

3.6. Databeskyttelsesgarantier

Forslagets bestemmelser om databeskyttelse er til dels en videreførelse i store træk af regler i rådsafgørelsen. Samtidig lægges der på en række punkter op til ændringer, som har til formål samlet set at styrke databeskyttelsesordningen for Europol.

3.6.1. Tilsyn

Som en af nyskabelserne lægges der op til, at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse skal overtage det eksterne databeskyttelsestilsyn fra det nuværende kontrolorgan, Den Fælles Kontrolinstans, som består af repræsentanter for de myndigheder i medlemsstaterne, der er udpeget som nationale kontrolinstanser efter rådsafgørelsen om Europol.

Det foreslås, at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse får ansvar for at føre tilsyn med og sikre anvendelsen af forordningens bestemmelser om beskyttelse af grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder med hensyn til Europols behandling af personoplysninger samt for at rådgive Europol og de registrerede om alle forhold vedrørende behandling af personoplysninger. Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse tildeles således en række opgaver såsom at modtage og undersøge klager fra registrerede, at iværksætte undersøgelser på eget initiativ samt at føre tilsyn med og sikre anvendelsen af bestemmelserne i både den foreslåede forordning og i alle andre EU-retsakter vedrørende beskyttelse af fysiske personer med hensyn til Europols behandling af personoplysninger.

Samtidig tildeles den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse efter forslaget en række konkrete beføjelser, herunder beføjelse til at rette en advarsel eller en påtale til Europol, til at træffe afgørelse om berigtigelse, blokering eller sletning af oplysninger, til midlertidigt eller definitivt at nedlægge forbud mod behandling, til at forelægge sagen for Europol og om nødvendigt for Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen samt til at indbringe sagen for EU-Domstolen.

Ligesom i dag skal hver medlemsstat efter forslaget udpege en national tilsynsmyndighed, som har til opgave at føre tilsyn med lovligheden af den pågældende medlemsstats udveksling af personoplysninger med Europol

samt at undersøge, om den registreredes rettigheder derved krænkes. Datatilsynet er udpeget som national kontrolinstans efter de tilsvarende regler i rådsafgørelsen om Europol.

Det foreslås endvidere, at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse skal samarbejde med de nationale databeskyttelsesmyndigheder, bl.a. med henblik på at sikre ensartet anvendelse af forordningen i alle medlemsstater. Den Europæiske Tilsynsførende for Datasikkerhed skal endvidere holde de nationale databeskyttelsesmyndigheder orienteret om emner, der vedrører dem, og inddrage de relevante nationale databeskyttelsesmyndigheder i konkrete sager, hvis disse vedrører data der hidrører fra en medlemsstat.

3.6.2. Øvrige databeskyttelsesgarantier

Som et andet nyt element lægges der med forslaget op til, at behandling af personoplysninger om ofre, vidner, andre personer, der ikke er den mistænkte, og mindreårige er tilladt, hvis det er *strengt* nødvendigt af hensyn til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet, der falder under Europols kompetence.

For så vidt angår oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk overbevisning, religion eller tro, medlemskab af fagforening og for oplysninger vedrørende helbredsforhold eller seksuelle forhold (følsomme personoplysninger) gælder det, at behandlingen heraf er forbudt, medmindre det er *strengt* nødvendigt af hensyn til at forebygge eller bekæmpelse kriminalitet, der falder under Europols kompetence. Desuden skal der ifølge forslaget ikke kunne træffes nogen ugunstig afgørelse, der har retsvirkninger for en registreret, alene på grundlag af elektronisk databehandling af følsomme personoplysninger, medmindre EU-retten eller national ret *udtrykkeligt* giver mulighed for det.

Endvidere lægges der med forslaget op til en ordning, hvor den dataansvarlige skal anmelde behandling af personoplysninger til forudgående høring hos Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse, når der er tale om følsomme personoplysninger, eller når den pågældende type behandling på anden måde indebærer særlige risici for retten til beskyttelse af personoplysninger.

Med forslaget udvides logningsforpligtelsen for Europol. Det fastsættes, at Europol med henblik på kontrol af lovligheden af databehandlingen samt

med henblik på at udøve egenkontrol og sikre dataenes integritet og sikkerhed skal registrere indsamling, ændring, adgang, videregivelse, samkøring og sletning af personoplysninger. Der kan ikke ændres i loggen. De registrerede oplysninger skal slettes efter tre år, medmindre de stadig skal bruges til løbende kontrol.

Der lægges op til en styrkelse af registreredes ret til indsigt i egne personoplysninger, som behandles af Europol. De oplysninger, som Europol skal give en registreret, der anmoder om indsigt, er således opregnet udførligt i forslaget.

Herudover er der bl.a. regler om almindelige databeskyttelsesprincipper, om kilders og oplysningers forskellige grader af pålidelighed og nøjagtighed, om frister for opbevaring og sletning af oplysninger, om tekniske og organisatoriske foranstaltninger, der skal sikre sikkerhed i forbindelse med Europols behandling af oplysninger, og om den registreredes ret til at anmode om berigtigelse, sletning og blokering af oplysninger. Endelig er der en bestemmelse om ansvarsfordelingen mellem Europol og medlemsstaterne i forhold til databeskyttelse.

3.7. Retsmidler og erstatningsansvar

Det fremgår af forslaget, at den registrerede har ret til at klage til Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse, ligesom procedurerne for klagebehandlingen er fastsat. Det fastslås, at afgørelser truffet af Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse kan indbringes for EU-Domstolen.

Der er fastsat almindelige bestemmelser om Europols erstatningsansvar i og uden for kontraktsforhold.

Det fremgår endvidere af forslaget, at enhver, der har lidt skade som følge af ulovlig behandling af oplysninger, skal have ret til erstatning fra Europol i henhold til TEUF artikel 340 om Unionens erstatningsansvar eller fra den relevante medlemsstat i henhold til dennes nationale ret.

3.8. Parlamentarisk kontrol

Det fremgår af TEUF artikel 88 om Europol, at der i forordningen for Europol skal fastlægges de nærmere bestemmelser for Europa-Parlamentets kontrol af Europols aktiviteter sammen med de nationale parlamenter.

Med forslaget lægges der op til en styrkelse af den parlamentariske kontrol med Europol. *Der foreslås en ny ordning, hvorefter Europa-Parlamentet i*

fællesskab med de nationale parlamenter opretter en Gruppe for Fælles Parlamentarisk Kontrol.

Gruppen for Fælles Parlamentarisk Kontrol skal varetage politisk overvågning af Europols aktiviteter, herunder aktiviteternes indvirkning på fysiske personers grundlæggende rettigheder. Med henblik på udøvelse af denne overvågning kan Gruppen for Fælles Parlamentarisk Kontrol anmode bestyrelsesformanden eller den administrative direktør om at give møde i gruppen for at drøfte Europols aktiviteter. Endvidere skal Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse mindst én gang om året deltage i et møde i gruppen med henblik på at drøfte generelle spørgsmål om beskyttelse af fysiske personers grundlæggende rettigheder, navnlig beskyttelse af personoplysninger. Desuden skal Gruppen for Fælles Parlamentarisk Kontrol høres i forbindelse med bestyrelsens vedtagelse af den flerårige programmering.

Europol skal endvidere under iagttagelse af tavshedspligten tilsende Gruppen for Fælles Parlamentarisk Kontrol information om vurderinger af trusler, strategiske analyser og generelle situationsrapporter inden for Europols målsætninger samt resultaterne af undersøgelser og evalueringer, som Europol har bestilt. Europol skal også sende aftaler med tredjelande og internationale organisationer, der tillader udveksling af personlige data, Europols flerårige programmer, de årlige arbejdsprogrammer, årsberetning om Europols aktiviteter samt Kommissionens evalueringsrapport. Herudover kan gruppen som udgangspunkt anmode om andre relevante dokumenter, der er nødvendige for at varetage den politiske overvågning.

Endelig kan Gruppen for Fælles Parlamentarisk Kontrol udarbejde sammenfattende konklusioner om den politiske overvågning af Europols aktiviteter samt forelægge disse konklusioner for Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter.

3.9. Øvrige emner

Endelig indeholder forordningsforslaget diverse bestemmelser om bl.a. privilegier og immuniteter, gennemsigtighed og bekæmpelse af svig. Det foreslås, at Kommissionen senest fem år efter forordningens anvendelsesdato og herefter hvert femte år skal bestille en evaluering af bl.a. effektiviteten af Europol og dets arbejdsmetoder.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294) medlovgiver. *Forslaget forventes vedtaget af Europa-Parlamentet på plenarmødet den 11. maj 2016.*

5. Nærhedsprincippet

Det er regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Kommissionen har i forslaget anført, at målet med den foreslåede forordning, nemlig oprettelse af en enhed med ansvar for samarbejde om retshåndhævelse og uddannelse heri på EU-plan, ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne og derfor på grund af den foreslåede handlings omfang og virkninger bedre kan gennemføres på EU-plan. Kommissionen anfører, at unionen derfor kan træffe foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. TEU artikel 5.

6. Gældende dansk ret

Rådsafgørelse 2009/371/RIA om oprettelse af Europol er gennemført i dansk ret ved lov nr. 1261 af 16. december 2009 om Den Europæiske Politienhed (Europol). Det fremgår af loven, at rådsafgørelsen om Europol gælder her i landet. Det fremgår endvidere, at Rigspolitiet er den nationale enhed efter rådsafgørelsen, dvs. det danske Europol-kontaktpunkt. Datatilsynet er i loven udpeget som den nationale kontrolinstans vedrørende databeskyttelse. Det fremgår desuden af loven, at enhver forvaltningsmyndighed kan videregive oplysninger til Rigspolitiet til brug for udførelsen af opgaver efter rådsafgørelsen, og at sådanne oplysninger skal videregives på Rigspolitiets anmodning.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget til forordning vil medføre behov for ændring af Europol-loven. *Hvis der opnås enighed om en mellemstatlig aftale om dansk tilknytning til Europol-forordningen må det ligeledes forventes at have lovgivningsmæssige konsekvenser.*

Økonomiske konsekvenser

Spørgsmålet om Danmarks økonomiske bidrag til agenturet vil skulle afklares i forbindelse med forhandlingerne om dansk tilknytning til Europol på grundlag af en mellemstatlig aftale.

Andre konsekvenser

Sagen giver ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser. Sagen berører ikke beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Generelle forventninger til andre landes holdning

I december 2015 blev der opnået politisk enighed mellem Europa-Parlamentet og Rådet om forordningsteksten om Europol. Rådet vedtog på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 10. marts 2016 sin førstebehandlingsholdning. Det forventes, at Europa-Parlamentet på plenarmødet den 11. maj 2016 vil godkende Rådets førstebehandlingsholdning uden ændringer. Forslaget anses ved Europa-Parlamentets godkendelse af Rådets førstebehandlingsholdning for vedtaget.

9. Regeringens generelle holdning

Regeringen er positivt indstillet over for den forordningstekst, som forventes vedtaget af Europa-Parlamentet den 11. maj 2016. Europol er i dag et helt centralt internationalt omdrejningspunkt for bekæmpelse af grov og organiseret kriminalitet, og det er derfor regeringens ønske, at dansk politi får den tættest mulige tilknytning til det europæiske samarbejde. Efter regeringens opfattelse bør Danmark derfor anmode om en mellemstatlig aftale om tilknytning til Europol-forordningen.

10. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3. – 4. december 2015. Der blev oversendt grund- og nærhedsnotat den 20. marts 2013.

Punkt 2: Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Unions Agentur for Strafferetligt Samarbejde (Eurojust)

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2013) 535 endelig

1. Resumé

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12.-13. marts 2015 blev der opnået en generel indstilling om forslaget. Forslaget viderefører dele af de nugældende regler for Eurojust. Samtidig lægges der op til en række nyskabelser, herunder foreslås en strømligning af Eurojusts virke og struktur med henblik på at sikre, at dets operationelle funktioner styrkes ved at mindske de nationale medlemmers administrative arbejdsbyrde. Forslaget har ikke i sig lovgivningsmæssige konsekvenser. En eventuel mellemstatlig aftale om dansk tilknytning forventes ikke umiddelbart at have lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Fra dansk side er man overordnet positivt indstillet over for forslaget. Det er regeringens opfattelse, at Danmark bør tilkendegive over for Kommissionen, at man fra dansk side vil anmode om en mellemstatlig aftale om tilknytning til Eurojust-forordningen, når forordningen vedtages.

2. Baggrund

Eurojust blev oprettet ved Rådets afgørelse 2002/187/RIA af 28. februar 2002 om oprettelse af Eurojust for at styrke bekæmpelsen af grov kriminalitet, og medlemsstaternes samarbejde i Eurojust er efterfølgende blevet forstærket ved Rådets afgørelse 2009/426/RIA af 16. december 2008 om styrkelse af Eurojust.

Eurojust er en EU-institution, etableret på mellemstatsligt grundlag. Eurojusts hovedopgave er at styrke indsatsen vedrørende efterforskning og retsforfølgning af alvorlig, grænseoverskridende kriminalitet, navnlig når kriminaliteten er organiseret og berører to eller flere medlemsstater.

Kommissionen har som en del af baggrunden for det foreliggende forordningsforslag peget på, at det i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 85, stk. 1, 2. led, bestemmes, at Europa-Parlamentet og Rådet ved forordning efter den almindelige lovgivningsprocedure skal fastlægge Eurojusts struktur, funktionsmåde, indsatsområde og opgaver.

Kommissionen har endvidere henvist til, at der i løbet af det seneste årti er sket en eksplosion i den grænseoverskridende kriminalitet, bl.a. hvad angår narkotikasmugling, menneskehandel, terrorisme og internetkriminalitet, herunder børnepornografi. Et fællestræk ved alle disse former for kriminalitet er, at kriminaliteten begås på tværs af grænserne af særdeles mobile og fleksible grupper, som opererer inden for flere forskellige retssystemer og kriminelle sektorer. Hvis de skal bekæmpes effektivt, er der efter Kommissionens opfattelse behov for en koordineret paneuropæisk indsats.

Derudover har Kommissionen peget på, at det forhold, at kriminalitet i stigende grad begås på tværs af grænserne og dækker flere forskellige kriminelle aktiviteter, gør det vanskeligere for de enkelte medlemsstater at opklare og håndtere grænseoverskridende kriminalitet, især organiseret kriminalitet. Eurojusts opgave med at forbedre det retlige samarbejde og koordineringen mellem medlemsstaternes kompetente retsmyndigheder og bistå efterforskninger, der involverer tredjelande, er stadig særdeles vigtig.

Endelig har Kommissionen henvist til den fælles tilgang til EU's decentraliserede agenturer, som Europa-Parlamentet, Rådet og Parlamentet godkendte i juli 2012, og som skal tages i betragtning i forbindelse med alle deres fremtidige beslutninger om EU's decentraliserede agenturer på grundlag af en analyse af den konkrete sag.

Forslaget indgår i en lovgivningspakke og fremsættes sammen med et forordnings forslag om oprettelsen af Den Fælles Europæiske Anklagemyndighed (KOM(2013) 534 endelig), der behandles i et særskilt notat.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12.-13. marts 2015 blev der opnået en generel enighed om en indstilling til forslaget. Trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet afventer Rådets forhandlinger om Den Fælles Europæiske Anklagemyndighed.

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF, navnlig artikel 85, og skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294).

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmark stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbehold").

3. Formål og indhold

Den følgende gennemgang af forslaget kapitel I-III og V-IX, er baseret på den ”rene” version af forslaget, der blev opnået delvis generel indstilling på, som er forelagt af Rådssekretariatet den 16. januar 2015. Gennemgangen af IV er baseret på formandskabets kompromistekst af 29. januar 2015.

3.1. Generelt

Kommissionen har med forslaget lagt op til en gennemgribende omskrivning af retsgrundlaget for Eurojust. Indholdsmæssigt videreføres store dele af reglerne i de nugældende rådsafgørelser om Eurojust, dog i mange tilfælde omskrevet og/eller lettere justeret.

Hovedformålene med forslaget er ifølge Kommissionen følgende:

- at øge Eurojusts effektivitet ved at give det en ny forvaltningsstruktur,
- at forbedre Eurojusts operationelle effektivitet ved at sikre en fælles definition af de nationale medlemmers status og beføjelser,
- at give Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter en rolle i forbindelse med evalueringen af Eurojusts virke i overensstemmelse med Lissabontraktaten,
- at sikre, at den retlige ramme for Eurojust er i overensstemmelse med den fælles tilgang til EU's decentraliserede agenturer, samtidig med at dets særlige rolle, hvad angår koordineringen af igangværende strafferetlige efterforskninger, fuldt ud respekteres, og
- at sikre, at Eurojust kan arbejde tæt sammen med Den Europæiske Anklage-myndighed, når denne er blevet oprettet.

I det følgende er hovedvægten lagt på forslagets centrale og nyskabende dele.

3.2. Mål og opgaver (forslagets kapitel I)

Forslaget lægger op til, at Eurojust – ligesom i dag – skal have til opgave at støtte og styrke koordineringen af og samarbejdet mellem de nationale myndigheder, der har til opgave at efterforske og forfølge grov kriminalitet, der berører to eller flere medlemsstater eller kræver retsforfølgning på fælles basis, på grundlag af operationer foretaget af medlemsstaternes myndigheder og Europol samt oplysninger fra disse. Eurojust udfører sine opgaver på

anmodning af medlemsstaternes kompetente myndigheder eller på eget initiativ.

Eurojusts kompetence omfatter de 31 former for grov kriminalitet, der er opført på listen i bilag 1 til forslaget. Det drejer sig f.eks. om organiseret kriminalitet, terrorisme, narkotikahandel, hvidvaskning af penge, bestikelse, manddrab og grov legemsbeskadigelse, bortførelse, frihedsberøvelse og gidseltagning, seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af kvinder og børn, børnepornografi og hvervning af børn til seksuelle formål, racisme og fremmedhad, organiseret røveri samt underslæb og bedrageri. Forslaget indebærer, at Eurojusts kompetence ikke skal omfatte de former for kriminalitet, som foreslås henført under Den Europæiske Anklagemyndigheds kompetence, dvs. bekæmpelse af strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser. Derudover omfatter Eurojusts kompetence – som hidtil – såkaldte ”tilknyttede strafbare handlinger”, hvorved forstås strafbare handlinger, der begås for at skaffe midler til at begå de handlinger, der er opført på listen i bilag 1, strafbare handlinger, der begås for at fremme eller begå de handlinger, der er opført på listen i bilag 1, og strafbare handlinger, der begås for at undgå straf for de handlinger, der er opført på listen i bilag 1. Eurojusts kompetence omfatter desuden andre former for kriminalitet end dem, der fremgår af bilag 1, såfremt Eurojust modtager en anmodning fra en medlemsstat om assistance.

Forslagets bestemmelser om Eurojusts operationelle funktioner er i stor udstrækning en videreførelse af dets nuværende operationelle funktioner.

3.3. Eurojusts struktur og organisation (forslagets kapitel II)

En central del af forslaget vedrører Eurojusts struktur. Som en nyskabelse lægger forslaget op til, at Eurojust – ud over de nationale medlemmer, kollegiet og en administrerende direktør – skal bestå af en bestyrelse.

Som i dag lægger forslaget op til, at hver medlemsstat udstationerer et nationalt medlem af Eurojust, hvis faste arbejdssted bliver på Eurojusts hjemsted.

Kollegiet skal bestå af alle nationale medlemmer. Den administrative direktør må deltage i kollegiets møder når der diskuteres administrative opgaver, men har ikke stemmeret.

I forslaget er det som noget nyt bestemt, at kollegiet mindst skal afholde et møde om måneden. Derudover afholder det møder på formandens initiativ eller på anmodning af mindst en tredjedel af medlemmerne.

Bestyrelsen – der som nævnt er et nyt organ i forhold til Eurojusts nuværende struktur – har til opgave at bistå kollegiet, men er ikke involveret i Eurojusts operationelle funktioner.

Bestyrelsen består af kollegiets formand og næstformand, en repræsentant for Kommissionen og to andre medlemmer af kollegiet. Bestyrelsen har bl.a. til opgave at:

- godkende Eurojusts årlige og flerårige arbejdsprogrammer træffe alle beslutninger vedrørende Eurojusts interne administrative strukturer,
- forberede det årlige budget for Eurojust,
- godkende den årlige rapport om Eurojusts aktiviteter,
- vedtage finansielle regler for Eurojust,
- udpege en regnskabsfører og en databeskyttelsesansvarlig,
- vedtage en strategi til bekæmpelse af svig for Eurojust, baseret på et udkast udarbejdet af den administrative direktør,
- vedtage visse spørgsmål om ansættelsesvilkår for de øvrige ansatte og
- sikre en passende opfølgning på de interne og eksterne revisionsrapporter, evalueringer og undersøgelser, medmindre de vedrører kollegiets operationelle opgaver, bl.a. fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS) og Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF).

Som en nyskabelse lægges der med forslaget op til, at det er bestyrelsen, som efter en åben og gennemsigtig udvælgelsesprocedure skal fremlægge en liste med kandidater for Eurojusts kollegium med henblik på udnævnelse af en administrerende direktør i overensstemmelse med Eurojusts forretningsorden.

Den administrerende direktør er ansvarlig for gennemførelsen af Eurojusts administrative opgaver. Den administrerende direktør er ifølge forslaget bl.a. ansvarlig for:

- den daglige forvaltning af Eurojust og personalet,
- gennemførelsen af kollegiets og bestyrelsens beslutninger,

- forberedelsen af det årlige og flerårige arbejdsprogram og videregivelsen heraf til bestyrelsen til godkendelse,
- gennemførelsen af det årlige og flerårige arbejdsprogram og rapporteringen til bestyrelsen om gennemførelsen heraf,
- udarbejdelsen af Eurojusts årsberetning og fremlæggelsen heraf for bestyrelsen henblik på godkendelse,
- udarbejdelse af en handlingsplan til opfølgning af konklusionerne af de interne eller eksterne revisionsrapporter, evalueringer og undersøgelser fra bl.a. Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse og OLAF og den halvårslige statusrapportering til bestyrelsen, kollegiet, Kommissionen og Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse,
- udarbejdelsen af en strategi for bekæmpelse af svig i Eurojust og forelæggelse for bestyrelsen til godkendelse,
- udarbejdelsen af et udkast til finansielle bestemmelser for Eurojust og
- udarbejdelsen af et udkast til overslag over indtægter og udgifter for Eurojust og gennemførelsen af dets budget.

3.4. Operationelle anliggender (forslagets kapitel III)

Reglerne i forslagets kapitel III om Eurojusts operationelle anliggender er en videreførelse af de allerede gældende regler herom. Forslaget bibeholder således bl.a. den nuværende ordning med en koordineringsvagt til brug i hastesager, det nationale Eurojustkoordineringssystem samt reglerne om udveksling af oplysninger med medlemsstaterne og mellem nationale medlemmer og om meddelelse af oplysninger fra Eurojust til de kompetente nationale myndigheder. Endelig videreføres reglerne om Eurojusts sagsforvaltningssystem og adgangen hertil.

3.5. Behandling af personoplysninger (forslagets kapitel IV)

Forslagets kapitel IV indeholder som noget nyt en indledende definition af, hvad der forstås ved personoplysninger. Der foreslås en opdeling af personoplysninger alt efter om der er tale om personoplysninger, der behandles i forbindelse med Eurojusts administrative opgaver, og personoplysninger, der behandles i forbindelse med Eurojusts operationelle opgaver.

Forslaget indeholder desuden en generel bestemmelse om, hvordan personoplysninger skal behandles, herunder at personoplysninger skal:

- behandles loyalt og lovligt,
- indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål og må ikke senere behandles på en måde, som er uforenelig med disse formål,
- være tilstrækkelige, relevante og ikke for vidtgående i forhold til de formål, hvortil de behandles,
- være korrekte og ajourførte,
- opbevares på en måde, der kun muliggør identifikation af personen oplysningerne vedrører, så længe det er nødvendigt på grund af det formål, hvortil oplysningerne behandles og
- behandles på en måde, der sikrer passende sikkerhed ved personoplysninger og fortrolighed ved databehandlingen.

For så vidt angår behandlingen af ” administrative personoplysninger”, lægger forslaget op til at reglerne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 45/2001 af 18. december 2000 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i fællesskabsinstitutionerne og -organerne og om fri udveksling af sådanne oplysninger, skal finde anvendelse.

Behandlingen af ” operationelle personoplysninger” skal derimod ske efter regler fastsat i forslaget.

3.6. Forbindelser med partnere (forslagets kapitel V)

Forslagets kapitel V angiver, med hvem og hvordan Eurojust kan indlede samarbejde. Eurojust kan, i det omfang det er nødvendigt for udførelsen af sine opgaver, indlede et varigt samarbejde med EU-organer og -agenturer i overensstemmelse med disse organers og agenturers mål, kompetente myndigheder i tredjelande og internationale organisationer.

Eurojust skal efter forslaget for det første opretholde de særlige forbindelser med Det Europæiske Retlige Netværk på det strafferetlige område, som allerede eksisterer på baggrund af de nugældende regler om Eurojust.

Forslaget lægger også op til en videreførelse og udbygning af Eurojusts forbindelser med Europol. Efter forslaget skal Eurojust således træffe alle nødvendige foranstaltninger for, at Europol kan få indirekte adgang til oplys-

ninger, der er meddelt til Eurojust, for at få svar på, om der findes oplysninger om søgemnet. Dette skal dog ske i overensstemmelse med de begrænsninger, som leverandøren af oplysningerne har anført. Hvis der findes oplysninger om søgemnet, indleder Eurojust den procedure, hvorefter de oplysninger, der svarer til søgemnet, kan videregives. Disse søgninger efter oplysninger kan kun foretages med det formål at konstatere, om de oplysninger, som Europol råder over, svarer til de oplysninger, som Eurojust behandler.

Hvis Eurojust eller en medlemsstat i forbindelse med Eurojusts behandling af oplysninger som led i en konkret efterforskning konstaterer, at der er behov for koordinering, samarbejde eller støtte i overensstemmelse med Europols beføjelser, meddeler Eurojust efter forslaget Europol dette og iværksætter proceduren for at dele oplysningerne med dem i overensstemmelse med afgørelsen fra den medlemsstat, der har indgivet oplysningerne. I så fald rådfører Eurojust sig med Europol.

Efter forslaget skal Eurojust etablere og opretholde et særligt tæt forhold til Den Europæiske Anklagemyndighed på grundlag af et nært samarbejde og udvikling af operationelle, administrative og forvaltningsmæssige forbindelser mellem dem.

Eurojust kan i operationelle sager inddrages af Den Europæiske Anklagemyndighed, hvis der er tale om en grænseoverskridende eller kompleks sag, og hvis et af en række nærmere opregnede kriterier er opfyldt. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor efterforskningen har afsløret forhold, der falder uden for Den Europæiske Anklagemyndigheds saglige eller stedlige kompetence. Dette kan også være for at lette indgåelsen af en aftale mellem Den Europæiske Anklagemyndighed og den/de berørte medlemsstat/medlemsstater om accessorisk kompetence, jf. pkt. 2.2 ovenfor, eller for at anmode Eurojust eller dets kompetente nationale medlem(mer) om at yde bistand i forbindelse med fremsendelse af afgørelser eller anmodninger om gensidig retshjælp til og fuldbyrdelse i stater, der er medlemmer af Eurojust, men som ikke deltager i oprettelsen af Den Europæiske Anklagemyndighed, eller tredjelande.

Samarbejdet med Den Europæiske Anklagemyndighed omfatter også udveksling af personoplysninger. Alle oplysninger, der udveksles i den forbindelse, må dog kun anvendes til de formål, hvortil de blev meddelt. Enhver anden anvendelse af oplysningerne er kun tilladt, såfremt denne anvendelse

falder ind under det modtagende organs beføjelser, og efter forudgående til-ladelse fra det organ, som meddelte oplysningerne.

Herudover lægges der i forslaget endvidere op til, at Eurojust skal bistå Den Europæiske Anklagemyndighed i dens virksomhed via en række tekniske tjenester, f.eks. teknisk bistand i forbindelse med udarbejdelsen af årsbud-gettet.

Eurojust skal efter forslaget oprette og opretholde et samarbejde med Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere, hvilket også er tilfældet efter de gældende regler. Derudover skal OLAF bidrage til Eurojusts koordineringsarbejde, hvad angår beskyttelsen af Unionens finan-sielle interesser i overensstemmelse med OLAFs beføjelser.

Efter forslaget kan Eurojust desuden etablere samarbejdsordninger med tredjelandes myndigheder og internationale organisationer, ligesom Euro-just efter aftale med de kompetente myndigheder kan udpege kontaktpunk-ter i tredjelande for at lette samarbejdet.

Forslagets kapitel V fastlægger endvidere betingelserne for, hvornår Euro-just kan videregive personoplysninger til EU-organer eller – agenturer samt til tredjelande og internationale organisationer.

Endelig viderefører forslaget Eurojusts nuværende muligheder for at ud-sende retsembedsmænd som forbindelsespersoner til tredjelande og for at koordinere fuldbyrdelsen af anmodninger om retligt samarbejde til og fra et tredjeland.

3.7. Øvrige emner (forslagets kapitel VI-IX)

I Kapitel VI i forslaget fastsættes finansielle bestemmelser og i kapitel VII omhandler personale.

Kapitel VIII omhandler evaluering og Eurojusts årlige rapportering til Eu-ropa-Parlamentet og de nationale parlamenter. Det foreslås bl.a., at Kom-missionen hvert femte år skal bestille en evaluering af Eurojusts effektivitet, produktivitet og arbejdsmetoder. Kollegiet skal involveres i evalueringen.

Kapitel IX indeholder almindelige og afsluttende bestemmelser, herunder om at forordningen erstatter Rådets afgørelse 2002/187/RIA (om oprettelse af Eurojust) og Rådets afgørelse 2009/426/RIA (om styrkelse af Eurojust).

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i forhold til nærhedsprincippet anført, at der er behov for tiltag på EU-niveau, fordi de planlagte foranstaltninger i sig selv har en EU-dimension, eftersom de indebærer oprettelsen af en enhed, hvis opgave er at støtte og styrke koordineringen og samarbejdet mellem de nationale retsmyndigheder i forbindelse med sager om grov kriminalitet, der berører to eller flere medlemsstater eller kræver retsforfølgning på fælles basis. Dette mål kan i overensstemmelse med nærhedsprincippet kun nås på EU-niveau. Kommissionen anfører endvidere, at forslaget i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

Det er ud fra tilsvarende betragtninger regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Eurojust blev oprettet ved Rådets afgørelse 2002/187/RIA af 28. februar 2002 om oprettelse af Eurojust for at styrke bekæmpelsen af grov kriminalitet, og medlemsstaternes samarbejde i Eurojust er efterfølgende blevet forstærket ved Rådets afgørelse 2009/426/RIA af 16. december 2008 om styrkelse af Eurojust. Der er ikke vedtaget dansk lovgivning i anledning af rådsafgørelserne.

Det nuværende Eurojust er etableret på mellemstatsligt grundlag, og Danmark deltager således fuldt ud i det nuværende samarbejde.

Eurojusts kerneopgave er at bistå nationale myndigheder med at sikre et effektivt samarbejde og en tæt koordination på tværs af landegrænser vedrørende efterforskning og retsforfølgning af alvorlig kriminalitet.

Eurojust kan yde danske myndigheder bistand i forbindelse med behandling af sager vedrørende bl.a. organiseret grænseoverskridende menneskehandel, narkotikahandel, terrorisme mv.

Eurojusts bistand ydes i den forbindelse bl.a. i form af koordinerende funktioner og som et forbindelsesled mellem Danmark og andre medlemsstaters myndigheder. Dette arbejde foregår gennem det for Danmark nationalt udpegede medlem i Eurojust. Bistanden foregår normalt ved, at Eurojust faciliterer afholdelse af koordinationsmøder mellem relevante medlemsstater, yder støtte til etablering og drift af fælles efterforskningshold samt yder generel bistand til nationale myndigheder, der har brug for retshjælp fra en anden medlemsstat i EU.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige og økonomiske konsekvenser

Vedtagelse af forslaget har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser. En eventuel mellemstatlig aftale om dansk tilknytning forventes umiddelbart ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Spørgsmålet om Danmarks økonomiske bidrag til agenturet vil skulle afklares i forbindelse med forhandlingerne om dansk tilknytning til Eurojust på grundlag af en mellemstatslig aftale.

8. Høring

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 17. februar 2015.

Forslaget til forordning har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Vestre Landsret, Østre Landsret, Sø- og Handelsretten, byretterne, Advokatrådet, Amnesty International, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Aarhus (Juridisk Institut), Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Københavns Universitet, Landsforeningen af

Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra Syddansk Universitet, Østre Landsret, Den danske Dommerforening, Vestre Landsret, Domstolsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Sø- og Handelsretten, Foreningen af Offentlige Anklagere, byretterne, Politiforbundet, Institut for Menneskerettigheder, Datatilsynet, Rigspolitiet, Advokatrådet og Rigsadvokaten.

Syddansk Universitet, Østre Landsret, Den Danske Dommerforening, Vestre Landsret, Domstolsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Sø- og Handelsretten, Foreningen af Offentlige Anklagere, byretterne, Politiforbundet, Institut for Menneskerettigheder, Rigspolitiet, og Advokatrådet har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Datatilsynet har bemærket, at Den fælles kontrolinstans for Eurojust (JSB) den 14. november 2013 har afgivet en udtalelse om Eurojust, og at Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse ifølge deres hjemmeside bl.a. vil afgive en udtalelse om reformen af Eurojusts struktur, hvorfor Datatilsynet anbefaler, at disse udtalelser indgår i overvejelserne om det aktuelle forslag. Datatilsynet anfører endvidere, at Europaudvalget i det britiske underhus (The European Scrutiny Committee of the House of Commons) den 11. september 2013 har afgivet en rapport om bl.a. forslaget til forordning om Eurojust, og at de persondatarelige spørgsmål, der rejses i rapporten, kan indgå i overvejelserne om de aktuelle forslag.

Det bemærkes, at Den fælles kontrolinstans for Eurojust (JSB) den 1. december 2014 har afgivet endnu en udtalelse om Eurojust, hvoraf fremgår, at JSB er generelt positivt indstillet over for ændringerne foretaget i kapitel IV. Imidlertid udtrykker JSB forsat bekymring over forslaget om at anvende Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse som ekstern tilsynsmyndighed. JSB pointerer desuden, at det på grund af Eurojusts funktion, herunder de nationale medlemmers beføjelser og det tætte samarbejde med nationale myndigheder indenfor retsvæsenet, er nødvendigt med skræddersyede databeskyttelsesregler.

Rigsadvokaten er overordnet positivt indstillet over for forslaget, men påpeger, at det havde været hensigtsmæssigt, hvis fremsættelsen af forslaget havde afventet resultaterne af den 6. runde af gensidige evalueringer.

For så vidt angår forslaget nærmere indhold, bemærker Rigsadvokaten, at det ikke forekommer velbegrunder, at man ikke har valgt at videreføre opsamlingsbestemmelsen i artikel 4, stk. 2, i den nuværende Eurojustafgørelse, hvorefter Eurojust, udover de nærmere definerede sagstyper, på anmodning fra en medlemsstat kan assistere i sager i overensstemmelse med sine overordnede formål.

Rigsadvokaten påpeger, at oprettelsen af et eksternt management board kunne være et alternativ til indførelsen af en bestyrelse.

Efter Rigsadvokatens opfattelse bør det tillægges større vægt, hvem der af medlemsstaterne udpeges som nationale medlemmer. Det bør desuden indgå i overvejelserne, om analysearbejde, der foretages i forbindelse med udveksling af oplysninger, kunne varetages af Europol.

Henset til retsforbeholdet finder Rigsadvokaten desuden, at der bør tilføjes en bestemmelse om, at Eurojust kan etablere samarbejdsordninger med EU-medlemsstater, der ikke deltager i det nye retsgrundlag for Eurojust.

Afslutningsvist bemærker Rigsadvokaten, at det bør sikres at Eurojusts budget, i forbindelse med det tætte samarbejde med den muligt fremtidige europæiske anklagemyndighed (EPPO), ikke berøres i en sådan grad, at Eurojust ikke fremover vil kunne varetage sine operationelle opgaver fuldt ud.

9. Generelle forventninger til andre landes holdning

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12.-13. marts 2015 blev der opnået en enighed om generel indstilling til forslaget, der dog ikke omfattede forslaget bestemmelser om forholdet til den foreslåede Europæiske Anklagemyndighed. Trilogforhandlingerne med Europa-Parlamentet afventer Rådets forhandlinger om Den Fælles Europæiske Anklagemyndighed.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er overordnet positivt indstillet over for forslaget. Danmark har på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. oktober 2013 bemærket, at det er for omkostningskrævende og ressourcetungt, at der med forslaget lægges op til, at det ikke kun er det nationale Eurojust-medlem, men også dennes stedfortræder og assistent, der skal have Eurojusts hovedkvarter som fast arbejdssted.

Fra dansk side kan man støtte, at ledelsesstrukturen i Eurojust ændres, således at det sikres, at organisationen bliver mere effektiv, og at de nationale medlemmer af Eurojust kan arbejde mere operationelt.

Fra dansk side kan man støtte, at der etableres et tidssvarende databeskyttelsesregime, som sikrer et højt niveau af sikkerhed samtidig med, at Eurojust kan udføre sine opgaver effektivt. Fra dansk side kan man samtidig støtte, at reglerne om databeskyttelse så vidt muligt er i overensstemmelse med reglerne om databeskyttelse i forordningsforslaget om Europol.

Det er regeringens opfattelse, at Danmark bør tilkendegive over for Kommissionen, at man fra danske side vil anmode om en mellemstatlig aftale om tilknytning til Eurojust-forordningen, når forordningen vedtages.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2015.

Punkt 3: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om anvendelse af passagerlisteoplysninger til at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM (2011) 32

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

1. Resumé

Direktivet er omfattet af retsforbeholdet. Direktivet har til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning om luftfartsselskabers videregivelse af passagerlisteoplysninger (PNR-oplysninger) i forbindelse med internationale flyvninger til og fra medlemsstaterne og om behandlingen af disse oplysninger med henblik på at bekæmpe terrorhandlinger og grov kriminalitet. Det følger af direktivet, at medlemsstaterne skal udpege et såkaldt PNR-kontor, der skal være ansvarlig for indsamling og behandling af PNR-oplysninger. Direktivet indeholder endvidere bestemmelser om luftfartsselskabernes forpligtelser til at videregive oplysninger. Herudover indeholder direktivet bestemmelser om behandlingen af de indsamlede oplysninger, om udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne, om videregivelse af oplysninger til tredjelande, og om hvor længe oplysningerne må opbevares. Direktivet indeholder endelig bestemmelser om beskyttelse af personoplysninger. Direktivet har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser. Hvis der opnås enighed om en mellemstatlig aftale vil det have lovgivningsmæssige konsekvenser. Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at estimere de statsfinansielle konsekvenser forbundet med en eventuel gennemførelse af det europæiske PNR-system i Danmark. Fra dansk side er man positivt indstillet over for direktivet. Det er regeringens opfattelse, at Danmark bør anmode om en mellemstatlig aftale om tilknytning til direktivet.

2. Baggrund

Direktivet blev vedtaget i april 2016 og forventes offentliggjort i den Europæiske Unions Tidende den 4. maj 2016. Direktivet forventes senest at skulle være gennemført af de deltagende medlemsstater i maj 2018.

Forslaget til direktivet er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), 3. del, afsnit V. Direktivet er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender.

Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder således anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Direktivet er derfor ikke bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

3. Formål og indhold

3.1. Generelt

Direktivet har til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning om luftfartsselskabers videregivelse af PNR-oplysninger i forbindelse med internationale flyvninger til og fra medlemsstaterne og om behandlingen af disse oplysninger med henblik på at bekæmpe terrorhandlinger og grov kriminalitet.

3.2. Forpligtelser for luftfartsselskaberne

Direktivet indeholder bestemmelser om luftfartsselskabernes forpligtelser til at videregive PNR-oplysninger til en særlig udpeget national myndighed i medlemsstaterne (Passageroplysningsenheden/PNR-kontoret).

Det fremgår således af direktivet, at luftfartsselskaber som hovedregel 24 til 48 timer før en planlagt international flyafgang og straks efter, at flyets døre er blevet lukket (dvs. når passagererne er gået om bord på flyet med henblik på afrejse, og det ikke længere er muligt for andre passagerer at gå om bord), skal videregive PNR-oplysninger til PNR-kontoret i den medlemsstat, hvor flyet lander eller har afgang fra. Hvis der i forbindelse med en flyvning mellem landes i en eller flere medlemsstater, skal luftfartsselskabet videregive PNR-oplysningerne til PNR-kontoret i alle de berørte medlemsstater.

Videregivelsen af PNR-oplysningerne skal ske ved brug af den såkaldte "push"-metode, der indebærer, at luftfartsselskaberne elektronisk overfører personoplysningerne til PNR-kontorets database.

PNR-oplysninger er efter direktivet oplysninger om "den enkelte passagers rejse, som omfatter alle nødvendige oplysninger til, at reservationer kan behandles og kontrolleres af de luftfartsselskaber, der foretager reservatio-

*nen, og de deltagende luftfartsselskaber for hver rejse, der reserveres af el-
ler på vegne af enhver person, uanset om listen findes i reservationssyste-
mer, afgangskontrolsystemer (der anvendes til kontrol af passagerer ved
ombordstigning på luftfartøjer) eller tilsvarende systemer, der omfatter de
samme funktionaliteter.”*

Luftfartselskabernes forpligtelser i henhold til direktivet gælder dog alene i forhold den type af PNR-oplysninger, som er nævnt i et bilag til direktivfor-
slaget. Det drejer sig om følgende oplysninger:

- ”1) PNR-nummer
- 2) Dato for reservationen/udstedelsen af billetten
- 3) Planlagt(e) rejsedato(er)
- 4) Navn(e)
- 5) Adresse og kontaktoplysninger (telefonnummer, e-mailadresse)
- 6) Alle oplysninger om betaling, herunder faktureringsadresse
- 7) Hele rejseruten for hvert sæt PNR-oplysninger
- 8) Oplysninger om faste passagerer
- 9) Rejsebureau/rejsekonsulent
- 10) Rejsestatus for passagerer, herunder bekræftelser, indecheckningsstatus, no show- og go show-oplysninger
- 11) Delte PNR-dataelementer
- 12) Generelle bemærkninger (herunder alle tilgængelige oplysninger om uledsagede mindreårige under 18 år såsom den mindreåriges navn og køn, alder og sprog, navnet på og kontaktoplysninger for den ansvarlige voksne ved afrejsen, og dennes forhold til den mindreårige, navnet på og kontaktoplysninger for den ansvarlige voksne ved ankomsten, og dennes forhold til den mindreårige, ledsagende lufthavnsmedarbejder ved afgang og ankomst)
- 13) Oplysninger i billetrubrikkerne, herunder billetnummer, datoen for udstedelsen af billetten, enkeltbilletter og automatisk billettprisangivelse (Automated Ticket Fare Quote)
- 14) Sædenummer og andre pladsoplysninger
- 15) Oplysninger om code-sharing
- 16) Fuldstændige bagageoplysninger
- 17) Antal medrejsende og disses navne i forbindelse med en reservation
- 18) Alle indsamlede forhåndsoplysninger om passagerer (API-oplysninger)
- 19) Oversigt over alle ændringer af PNR-oplysningerne under punkt 1-18”

Luftfartselskabernes forpligtelser til at videregive sådanne oplysninger gælder kun i det omfang, luftfartselskaberne allerede som led i deres virksomhed har indsamlet disse oplysninger. Direktivet pålægger således ikke luftfartselskaberne at indsamle eller opbevare yderligere oplysninger fra passagererne end de oplysninger, som luftfartsselskaberne allerede indsamler til deres egen forretningsmæssige brug.

Direktivet finder anvendelse i forhold til luftfartselskaber, men ikke i forhold til erhvervsdrivende, der ikke er luftfartselskaber, f.eks. rejsebureauer og rejsearrangører. Herudover er det frivilligt, om medlemsstaterne vil lade direktivets bestemmelser finde anvendelse i forbindelse med visse eller alle flyvninger mellem en anden medlemsstats område og fra og til den pågældende medlemsstats område (interne EU-flyvninger).

Det bemærkes i den forbindelse, at Rådet – samtidigt med vedtagelsen af direktivet – vedtog en erklæring om, at medlemsstaterne senest fra direktivet skal være gennemført i national ret også vil lade direktivet gælde for interne EU-flyvninger. Herudover erklærede medlemsstaterne, at de påtager sig i deres nationale ret at udvide indsamlingen af PNR-oplysninger til erhvervsdrivende, der ikke er luftfartselskaber, der leverer rejserelaterede tjenester, herunder reservation af flyvninger, for hvilke de indsamler og behandler PNR-oplysninger.

Medlemsstaterne skal i overensstemmelse med deres nationale lovgivning sikre, at der fastsættes passende sanktioner over for luftfartselskaber, som ikke lever op til deres forpligtelser i henhold til direktivet.

3.3. PNR-kontorer

Direktivet forpligter medlemsstaterne til at oprette eller udpege en myndighed med kompetence til at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet eller en del af en sådan myndighed, der skal fungere som nationalt PNR-kontor. PNR-kontoret skal være ansvarligt for indsamling af PNR-oplysninger fra luftfartselskaber og for opbevaring, analyse samt eventuel videregivelse og udveksling af de indsamlede oplysninger.

3.4. Opbevaring, behandling, videregivelse og udveksling af PNR-oplysninger

Medlemsstaterne skal sikre, at de indsamlede PNR-oplysninger opbevares i en database hos det nationale PNR-kontor i fem år efter videregivelsen af oplysningerne til PNR-kontoret i den medlemsstat, på hvis område den internationale flyvning lander eller har afgang. Efter seks måneder fra videregivelse af oplysningerne, anonymiseres alle PNR-oplysningerne ved hjælp af maskering af dataelementer, der kan tjene til at identificere de passagerer, som PNR-oplysningerne vedrører. Adgang til de fuldstændige PNR-oplysninger kræver en særlig tilladelse, der kun kan meddeles i nærmere bestemte tilfælde. Ved udløbet af de 5 år skal de indsamlede PNR-oplysninger slettes.

Direktivet indeholder desuden nærmere regler for, hvordan og til hvilket formål de nationale PNR-kontorer må behandle de indsamlede PNR-oplysninger. Således fremgår det bl.a., at oplysninger alene må anvendes med henblik på

- identificering af personer, der kan være involveret i terrorisme eller grov kriminalitet, og som det er nødvendigt, at de kompetente nationale retshåndhavende myndigheder undersøger nærmere,
- besvarelse af behørigt begrundede anmodninger fra kompetente retshåndhavende myndigheder i forbindelse med konkrete sager vedrørende forebyggelse, opdagelse, efterforskning og retsforfølgning af en terrorhandling eller grov kriminalitet, samt
- analyse og udformning af generelle vurderingskriterier, der vil kunne anvendes i forbindelse med vurderingen af passagerer forud for deres afrejse eller ankomst og dermed bidrage til at identificere personer, der kan være involveret i en terrorhandling eller grov kriminalitet.

Hvis en medlemsstats PNR-kontor som led i behandlingen af de indsamlede PNR-oplysninger identificerer personer, der kan være involveret i en terrorhandling eller grov kriminalitet, og som det er nødvendigt, at de kompetente nationale retshåndhavende myndigheder undersøger nærmere, videresendes oplysningerne eller analyseresultaterne til den pågældende medlemsstats kompetente myndighed(er) med henblik på videre behandling. *Sådanne oplysninger skal også videresendes til de andre landes PNR-kontorer.*

Medlemsstaternes kompetente myndigheder må alene anvende de oplysninger, som modtages fra PNR-kontoret, med henblik på at forebygge, opdage,

efterforske eller retsforfølge terrorhandlinger eller grov kriminalitet. Når PNR-oplysninger er videregivet til en kompetent national retshåndhævende myndighed, er det medlemsstaternes nationale lovgivning, der regulerer spørgsmålet om myndighedens opbevaring af oplysningerne.

PNR-kontorerne har herudover adgang til at anmode om at modtage oplysninger fra et andet lands PNR-kontor – eller i tilfælde af en konkret og reel trussel i forbindelse med terrorhandlinger eller grov kriminalitet at anmode et andet PNR-kontor om at indhente PNR-oplysninger og fremlægge dem for det anmodende PNR-kontor. Udvekslingen af oplysninger skal således som udgangspunkt ske via PNR-kontorerne. Medlemsstaternes kompetente myndigheder har dog adgang til i hastende tilfælde direkte at anmode et andet medlemslands PNR-kontor om oplysninger.

Herudover kan Europol anmode PNR-kontorerne om oplysninger. Europol kan kun anmode om oplysningerne, hvis det er strengt nødvendigt for at støtte medlemsstaternes tiltag med henblik på at forebygge, opdage eller efterforske en konkret terrorhandling eller grov kriminalitet (og området er omfattet af Europols kompetence).

Det følger endelig af direktivet, at medlemsstater i meget begrænset omfang må videregive de indsamlede PNR-oplysninger til et tredjeland. Videregivelsen må således bl.a. kun finde sted med henblik på bekæmpelse af terrorhandlinger og grov kriminalitet og kun under forudsætning af, at tredjelandet accepterer, at en eventuel videregivelse til andre tredjelande kræver udtrykkeligt samtykke fra den medlemsstat, der har videregivet PNR-oplysningerne.

3.5. Beskyttelse af personoplysninger mv.

Direktivet indeholder desuden en række bestemmelser, der har til formål at sikre beskyttelse af personoplysninger.

Det fremgår således af direktivet, at bestemmelser i medlemsstaternes nationale lovgivning, der er vedtaget som led i gennemførelsen af en række bestemmelser (artikel 17, 18, 19, 20, 21, 22 og 25) i Rådets rammeafgørelse af 27. november 2008 om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager (2008/977/RIA), skal finde anvendelse i forbindelse med behandlingen af personoplysninger i medfør af direktivforslaget. De nævnte bestemmelser fastsætter regler om retten til indsigt, retten til at berigtige, slette eller blokere oplysninger, retten til erstatning og klageadgang, spørgsmålet om fortrolighed i forbindelse

med databehandlingen og datasikkerheden samt nationale tilsynsmyndigheder.

Det fremgår endvidere af direktivet, at enhver behandling af PNR-oplysninger, der angiver en persons race eller etniske oprindelse, politiske anskuelser, religiøse eller filosofiske overbevisning, medlemskab af en fagforening, sundhed, seksualitet eller seksuelle orientering, er forbudt. Såfremt PNR-kontoret modtager PNR-oplysninger, der indeholder sådanne oplysninger, skal de straks slettes.

Det følger desuden af direktivet, at al behandling og videregivelse af PNR-oplysninger samt alle anmodninger fra de kompetente nationale myndigheder, PNR-kontorer i andre medlemsstater og tredjelande, herunder også afviste anmodninger, skal registreres eller dokumenteres af PNR-kontoret med henblik på tilsynsmyndighedernes kontrol af databehandlingens lovlighed og egenkontrollen samt for at sikre datasikkerheden.

Det følger herudover af direktivet, at den nationale tilsynsmyndighed, der er oprettet som led i gennemførelsen af Rådets rammeafgørelse af 27. november 2008 om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager (2008/977/RIA), skal vejlede om og føre tilsyn med anvendelsen af de bestemmelser, som medlemsstaterne vedtager i medfør af direktivet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294) medlovgiver, der indebærer, at forslaget bl.a. er vedtaget af Europa-Parlamentet.

5. Gældende dansk ret

5.1. Told-loven og PET-loven

Med lov nr. 1881 af 29. december 2016 blev der skabt hjemmel for PET til at kunne få adgang til de PNR-oplysninger, som luftfartsselskaber registrerer om passagerer og besætningsmedlemmer i forbindelse med rejser til og fra Danmark.

Loven indebar en ændring af toldloven, hvorved luftfartsselskaberne fik pligt til at give told- og skatteforvaltningen oplysninger om passagerer og besætning på luftfartøjer, som virksomhederne er i besiddelse af.

Loven indebar desuden en ændring af lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET), således at told- og skatteforvaltningen skal videregive oplysninger om passagerer og besætning på luftfartøjer til PET, hvis tjenesten vurderer, at oplysningerne kan have betydning for varetagelse af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13 (terrorisme, spionage m.v.). PET vil således via SKAT kunne få adgang til PNR-oplysninger uden retskendelse. SKATs indhentning af oplysninger til brug for toldkontrol vil – lige som tilfældet er i dag – ligeledes ske uden retskendelse.

Det følger af loven, at justitsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Ikrafttrædelsestidspunktet kan således blive sammenfaldende med udstedelsen af den bekendtgørelse, hvori der bl.a. vil skulle fastsættes nærmere regler for, hvordan PNR-oplysningerne stilles til rådighed for told- og skatteforvaltningen, og med hvilke intervaller oplysningerne skal meddeles.

5.2. Udlændinge- og toldlovgivningen

Der er herudover fastsat særlige bestemmelser i udlændinge- og toldlovgivningen om udlevering og anvendelse af passageroplysninger med henblik på henholdsvis ind- og udrejsekontrol og told- og skattekontrol. Det drejer sig bl.a. om udlændingelovens § 38, stk. 4, og toldlovens § 17.

5.3. Persondataloven

Ved lov nr. 188 af 18. marts 2009 om ændring af lov om behandling af personoplysninger blev bestemmelsen i persondatalovens § 72 a indsat med henblik på at skabe grundlag for gennemførelse af Rådets rammeafgørelse af 27. november 2008 om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager (2008/977/RIA).

Det fremgår af bestemmelsen, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union mv. Der er således i bekendtgørelse nr. 1287 af 25. november 2010, som ændret ved bekendtgørelse nr. 884 af 4. juli 2014, fastsat nærmere regler om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet.

Det fremgår af bekendtgørelsen § 2, at persondataloven finder anvendelse i forhold til personoplysninger, der udveksles eller stilles til rådighed mellem en dansk og en udenlandsk myndighed i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager inden for Den Europæiske Union og Schengen-samarbejdet. Bekendtgørelsen indeholder herudover en række bestemmelser, der på visse områder indebærer en bedre beskyttelse end den, der følger af persondataloven.

6. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Direktivet har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser. Opnås der enighed om en mellemstatlig aftale vil det have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Der foreligger ikke en opdateret vurdering af økonomiske konsekvenser forbundet med Danmarks deltagelse i direktivet. I forbindelse med et tidligere foreløbigt skøn blev det vurderet, at etableringen af et PNR-system i Danmark ville beløbe sig til omkring 50 mio. kr. samt årlige driftsudgifter på ca. 15 mio. kr. Dette skøn var behæftet med nogen usikkerhed.

Der er i forbindelse med den tidligere regerings terrorudspil afsat midler til øget it- og analysekapacitet hos Politiet. Midlerne til øget it- og analysekapacitet dækker, blandt andet, indkøb af et analyseredskab, så Politiet bliver i stand til at behandle og analysere PNR-data. De samlede omkostninger til etablering af et PNR-system må derfor formodes at være lavere end tidligere skønnet.

Andre konsekvenser

Sagen giver ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser. Sagen berører ikke beskyttelsesniveauet i Danmark.

7. Regeringens generelle holdning

Regeringen er positivt indstillet over for direktivet, og *det er regeringens opfattelse, at Danmark bør anmode om en mellemstatlig aftale om tilknytning til direktivet.*

8. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har *senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. december 2015.*